



ред. М.А. Кохна та Н.М. Трофименко). - Київ: Фітосоціоцентр, 2005. - 716 с., іл.
3. Гончаренко Б.В. Методичні рекомендації з використан-

ня видів та культиварів роду форзиція (*Forsythia Vahl*) в декоративних насадженнях Правобережного Лісостепу України. - К.: Наук. світ, 2007. - 19 с.

Надійшла 19.03.2008р.

Н.М. Трофименко, Б.В. Гончаренко

Отдельные перспективные красивоцветущие интродуценты для оптимизации садово-парковых ландшафтов

Рекомендованы отдельные красивоцветущие древесные интродуценты (преимущественно декоративные формы) семейства Rosaceae Juss. и рода *Forsythia Vahl* с семейства Oleaceae Lindl. для пополнения списка ассортимента растений, предназначенных для улучшения декоративности, структуры и продуктивности ландшафтных озеленительных объектов. Эти растения прошли интродукционное испытание в Национальном ботаническом саду им. М.М. Гришка НАН Украины (НБС) и заслуживают широкого использования.

Ключевые слова: *интродуценты, растения, оптимизация, вид, ландшафт*

N.M. Trophimenko, B.V. Goncharenko

Definite prospects for plant introductions with beautiful blossom in optimization of garden and park landscapes

This clause is devoted to studying of plants which can be used for improvement of a landscape and optimization of an environment.

Key words: *plants, optimization, kind, landscape*

Відомості про авторів:

Трофименко Н.М., к.біол.н., ст. наук. співробітник Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України;
Гончаренко Борис Васильович, провідний інженер Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України.

Адреса для листування:

Трофименко Надія Михайлівна, 01014, м. Київ, вул. Тімірязєвська, 1, Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України. Тел.: (044) 284-01-16

УДК 582.746.56:712.4(477-25)

О.О. Ільєнко

КАШТАНИ КИЄВА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Національний ботанічний сад ім. М.М.Гришка

Ключові слова: *каштан, рослина, фактор, середовище, зелені насадження*

В складних екологічних умовах сьогодення питання поліпшення стану навколишнього середовища урбанізованих територій є надзвичайно актуальним. При цьому доцільно зауважити, що одним із найбільш ефективних факторів такого поліпшення є зелені насадження різноманітного призначення, розташовані як в межах населених пунктів, так і поза ними.

З цією метою в зелених насадженнях м. Києва нами проводилось вивчення стану гіркогокаштани звичайного (*Aesculus hippocastanum L.*), саджанці якого тут були вперше висаджені майже півтора століття тому і який згодом став символом столичного мегаполісу, де його загальна кількість на нинішній час становить біля 2 млн. екземплярів.

Для отримання об'єктивної і всебічної оцінки щодо стану досліджуваного виду ми застосували оригінальну методикку, розроблену Кузнецовим С.І. та ін. (1998). Згідно з цією методикою головним оцінюючим критерієм слугував стан асиміляційного апарату дерева, оскільки навіть незначні зміни в його функціонуванні призводять в підсумку до непередбачуваних наслідків, в т.ч. це може проявитись у сповільненні інтенсивності росту пагонів, зменшенні стійкості до впливу багаточисельних несприятливих факторів міського середовища, повній або частковій втраті декоративності і, як наслідок, всиханні.

В результаті проведених досліджень встановлено, що по суті тільки трохи менше половини екземплярів гіркогокаштани звичайного на території м. Києва знаходяться у задовільному стані і виконують фітомеліоративні та декоративні функції на належному рівні. Інша ж частина дерев знаходиться у пригніченому стані різного ступеня і внаслідок комплексної дії несприятливих умов зростання та різного плану пошкоджень виконують свої функції або незначною мірою, або ж повністю деградують. При цьому вони також втрачають свою декоративність і привабливість.

Таким чином зрозуміло, що є потреба оптимізації стану насаджень гіркогокаштани звичайного в умовах м. Києва і з цією метою доцільно здійснити ряд заходів, в т.ч.: забезпечення на державному рівні охорони міських зелених насаджень, посилення служби санітарного захисту насаджень та своєчасного вжиття адекватних за-

ходів, своєчасна боротьба зі шкідниками і хворобами, посилення контролю за дотриманням технології озеленувальних робіт та за утриманням насаджень (своєчасне видалення сухостійних і пошкоджених дерев, своєчасний полив та підживлення), створення мережі міських розсаджених, здатних забезпечити місто якісним садивним матеріалом.

Крім того, варто здійснити екологічне зонування території міста за факторами впливу та рівнем техногенного навантаження, дослідження особливостей росту і розвитку рослин в умовах урбанізованого середовища (сезонні ритми розвитку, особливості морфометричних параметрів дерев, репродуктивна здатність, з'ясування еколого-фізіологічних властивостей (посухостійкість, солестійкість, стійкість до шкідників і хвороб), відбір найперспективніших за господарсько-цінними ознаками форм, розробка ефективних методів насінневого і вегетативного розмноження та найбільш прогресивних способів культури видів цього роду в зелених насадженнях міста з використанням оптимальних технологій утримання насаджень та догляду за ними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузнєцов С.І., Левон Ф.М., Пилипчик В.Ф., Шумик М.І. Екологічні передумови оптимізації вуличних насаджень Києва // Питання біоіндикації та екології. - Запоріжжя: ЗДУ, 1998. - Вип.3. - С.57-64.

УДК 582.711.712:631.526.3:712.3

З.К. Клименко¹, Е.Л. Рубцова²

ОБ ОТЕЧЕСТВЕННОМ СОРТИМЕНТЕ САДОВЫХ РОЗ ДЛЯ САДОВО-ПАРКОВОГО ДИЗАЙНА

¹Никитский ботанический сад - Национальный научный центр

²Национальный ботанический сад им. Н.Н. Гришка НАН Украины

Ключевые слова: садовая роза, сорт, селекция

Приведены результаты селекции садовых роз в Украине, сортимент отечественных сортов и особенности его использования в садово-парковом дизайне.

Садовые розы по своим декоративным качествам и биологическим особенностям превосходят почти все известные цветочные растения и занимают одно из главных мест в садово-парковом дизайне. Они привлекают специалистов не только красотой форм и окрасок цветков, ароматом, облием, ремонтантностью и продолжительностью цветения, но и многообразием использования в садово-парковых насаждениях, в которых розы выращиваются, как в кустовой, так и штамбовой форме.

Сейчас наиболее популярны сорта из садовых групп чайно-гибридной (Чг.), грандифлора (Гранд.), флорибунда (Фл.), миниатюрной (Мин.), плетистой (Плт.), полуплетистой (Полуплт.) и парковой (Парк.).

В садово-парковом дизайне сорта чайно-гибридных роз, грандифлора и парковых используются в горизонтальных насаждениях в виде групп, высоких бордюров и солитеров, миниатюрные розы и флорибунда – в виде бордюров и групповых посадок, а плетистые и полуплетистые розы – для вертикального озеленения, декорирования стен, создания живых изгородей, пергол, арок.

Из сортов чайно-гибридных роз, грандифлора и флорибунда создаются также обычные штамбовые формы, из низких сортов флорибунда и миниатюрных роз – низкие штамбы, а из определённых сортов плетистых и полуплетистых роз – высокие, так называемые "плакучие" или "каскадные" штамбовые формы.

К настоящему времени мировой сортимент садовых роз включает уже более 40 тысяч сортов, видов и форм роз из 30 садовых групп [8,9]. Однако селекция садовых роз продолжается во многих странах мира: Англии, Германии, Голландии, Индии, Испании, Италии, Новой Зеландии, России, США, Франции, Японии и в Украине с целью получения всё более оригинальных сортов, с новым сочетанием декоративных и биологических признаков, приспособленных к местным почвенно-климатическим условиям.

Пионером в области селекции садовых роз в Украине является Никитский ботанический сад (НБС). Здесь уже в 1824 г. Н.А. Гартвисом были начаты работы по созданию отечественных садовых роз. Им было выведено более 100 сортов старинных роз для культивирования, как в кустовой, так и в плетистой форме [3]. В 40-х годах прошлого века эти работы были продолжены Н.Д. Костецким, которым было получено около 20 сортов ремонтантных, полиантовых и чайно-гибридных роз, вошедших в сортимент для зелёного строительства Крыма [6,7]. Наиболее широко селекционные исследования в НБС были развернуты с 1955 г. В.Н. Клименко и ведутся методами гибридизации и экспериментального мутагенеза по настоящее время З.К. Клименко и К.И. Зыковым [4].

В 50-х годах прошлого века работы по селекции садовых роз были начаты и в Киеве, в Национальном ботаническом саду им. Н.Н. Гришко НАН Украины Л.П. Лемпицким и затем продолжены Е.Л. Рубцовой [5].